

ප්‍රාග්ධන පිරිවැය(MAF) - AA32

ප්‍රාග්ධන ප්‍රභවයන් හා ප්‍රාග්ධන පිරිවැය ප්‍රාග්ධන ප්‍රභවයන්

සියලුම සංවිධාන වල මෙහෙයුම් කටයුතු සඳහා ප්‍රාග්ධනය අත්‍යවශ්‍ය වේ. ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාව පහත ආකාරයට සම්පාදනය කර ගත හැකිය.

1. දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධනය
2. කෙටිකාලීන ප්‍රාග්ධනය

මෙම පරිච්ඡේදයේදී දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධනය සාකච්ඡාවට බඳුන් කෙරේ. මෙහි මූලික සිද්ධාන්තය වන්නේ දිගුකාලීන ආයෝජන සඳහා ප්‍රාග්ධනය සම්පාදනය කරගත යුත්තේ දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධන ප්‍රභවය වලින් බවයි. අවුරුද්දකට වඩා ඵලදායී පීච කාලයක් ඇති ජංගම නොවන වත්කම් අත්පත් කර ගැනීමට දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධනය අවශ්‍ය වේ.

උදා: පිරියත හා යන්ත්‍ර මිලට ගැනීම, ගොඩනැගිලි මිලට ගැනීම

දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධන	දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධන ප්‍රභවය	අත්පත් කරගන්නා ක්‍රම
ස්කන්ධ ප්‍රාග්ධනය(සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය)	සාමාන්‍ය කොටස් නිකුත් කිරීම	<ul style="list-style-type: none"> • මූලික කොටස් නිකුතුව • අයිතිවාසිකම් නිකුතුව • සේවක කොටස් යෝජනා ක්‍රමය
වරණීය කොටස් ප්‍රාග්ධනය	වරණීය කොටස් නිකුත් කිරීම	<ul style="list-style-type: none"> • මූලික කොටස් නිකුතුව
ණය ප්‍රාග්ධනය	ණයකර නිකුත් කිරීම	<ul style="list-style-type: none"> • මූලික ණයකර නිකුතුව • ණයකර පෞද්ගලික නිකුතුව

ඒ අනුව, දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධනය සම්පාදනය කිරීමේදී සුළු කොටස් හිමියන්ට, වරණීය කොටස් හිමියන්ට හා ණයකර හිමියන්ට අදාළ ප්‍රතිලාභ ගෙවීමට සිදුවේ.

එක් එක් ප්‍රාග්ධන ප්‍රභවය සඳහා ප්‍රතිලාභ පහත ආකාරයට නම්කල හැක.

ප්‍රාග්ධන ප්‍රභවය	ප්‍රතිලාභය
සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය	ලාභාංශ
වරණීය කොටස් ප්‍රාග්ධනය	වරණීය ලාභාංශ
ණය ප්‍රාග්ධනය	ණය පොළී, බැඳුම්කර පොළී, ණයකර පොළී

එබැවින් සුළු කොටස්, වරණීය කොටස්, ණයකර හා ණය ප්‍රාග්ධනය යන මූලාශ්‍ර වලින් දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධනය රැස්කිරීමේදී සමාගම විසින් දැරිය යුතු ලාභාංශ හා පොළිය, ප්‍රාග්ධන පිරිවැය ලෙස හැඳින්විය හැක. සමාගමක් විසින් දිගුකාලීන ආයෝජන තුලින් ඉපයිය යුතු ප්‍රතිලාභය ප්‍රාග්ධන පිරිවැයට වඩා වැඩිවිය යුතු බැවින් සමාගමකට ප්‍රාග්ධන පිරිවැය ගණනය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

ඒ අනුව ප්‍රාග්ධන පිරිවැයට අරුත් 2ක් ඇත.

1. ආයෝජකයන්ගේ යෙදවූ ප්‍රාග්ධනය වෙනුවෙන් අපේක්ෂා කරන ප්‍රතිලාභ අනුපාතය(%).
2. සමාගමක් තම ආයෝජන වලින් ඉපයිය යුතු අවම ප්‍රතිලාභ අනුපාතය(%).

එබැවින් සමාගමක් ආයෝජන ඇගයීමේදී මෙම අවම ප්‍රතිලාභ අනුපාතය වට්ටම් සාධකය ලෙස භාවිතා කරනු ලබයි.

සෑම ප්‍රාග්ධන ප්‍රභවය හා ඊට අදාළ ප්‍රාග්ධන පිරිවැයන් සඳහා භාවිත කරන සංකේත පහත පරිදි වේ.

ප්‍රාග්ධන ප්‍රභවය	ප්‍රාග්ධන පිරිවැය	සංකේතය
සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය	ස්කන්ධ පිරිවැය	r_e
වරණීය කොටස් ප්‍රාග්ධනය	වරණීය කොටස් ප්‍රාග්ධන පිරිවැය	r_p
ණය ප්‍රාග්ධනය	ණය ප්‍රාග්ධන පිරිවැය	r_d

ප්‍රාග්ධන පිරිවැය	ප්‍රාග්ධන පිරිවැය ඇස්තමේන්තු කිරීමේ විකල්ප ක්‍රම	එක් එක් විකල්පය සඳහා උපකල්පන	ආගණනය සඳහා සමීකරණ
ස්කන්ධ පිරිවැය	ලාභාංශ තක්සේරු කිරීමේ ආකෘතිය	සටහන A බලන්න	$r_e = \frac{d_0}{p_0}$
(සාමාන්‍ය කොටස් පිරිවැය)	ලාභාංශ වර්ධන ආකෘතිය (Gordon's Growth Model)	සටහන B බලන්න	$r_e = \frac{d_1}{p_0} + g$
	ප්‍රාග්ධන වත්කම් මිල කිරීමේ ආකෘතිය(CAPM)		$r_e = R_f + \beta(R_m - R_f)$

උපකල්පන

සටහන A - ලාභාංශ තක්සේරු කිරීමේ ආකෘතිය

1. කොටසක වර්තමාන වෙළඳපොළ මිල අනාගත ලාභාංශ වල වර්තමාන අගයට සමාන බව.
2. ස්ථාවර ලාභාංශයක් අනාදිමත් කාලයක් සඳහා ගෙවන බව.
3. බදු ගෙවීම් නොමැති බව.
4. ලාභාංශ වල වර්ධනයක් නොමැති බව.
5. මුළු ලාභයම ලාභාංශ වශයෙන් ගෙවන බව.(රඳවා ගැනීම් නොමැත)

p_0 = කොටසක වර්තමාන වෙළඳපොළ වටිනාකම

d_0 = කොටසක අපේක්ෂිත වාර්ෂික ලාභාංශය

r_e = ස්කන්ධ පිරිවැය

සටහන B - ලාභාංශ වර්ධන ආකෘතිය

1. කොටසක වර්තමාන වෙළඳපොළ අගය අනාගත ලාභාංශ වල වර්තමාන අගයට සමාන බව.
2. ලාභාංශ ගෙවීම ස්ථාවර වාර්ෂික අනුපාතයකින් අනාදිමත් කාලයක් සඳහා වර්ධනය වන බව.

p_0 = කොටසක වර්තමාන වෙළඳපොළ වටිනාකම

d_0 = කොටසක අපේක්ෂිත වාර්ෂික ලාභාංශය

r_e = ස්කන්ධ පිරිවැය

g = ලාභාංශ වර්ධන අනුපාතය

d_1 = කොටසක අවසාන වාර්ෂික ගෙවූ ලාභාංශය + ලාභාංශ වර්ධන අනුපාතය

$$d_0(1 + g)$$

වරණීය කොටස් ප්‍රාග්ධන පිරිවැය

වරණීය කොටස් හිමියෙක් විසින් අපේක්ෂා කරන ප්‍රතිලාභ අනුපාතය වරණීය කොටස් ප්‍රාග්ධනයේ පිරිවැයයි.

අයත්තේන්තු කිරීමේදී භාවිතා කරන උපකල්පන

1. සමාගම ස්ථාවර ලාභාංශයක් වාර්ෂිකව වරණීය කොටස් හිමියන්ට ගෙවන බව.
2. ලාභාංශ වල වාර්ෂික වර්ධනයක් නොමැති බව.

සමාගමක් පහත ප්‍රභේද යටතේ වරණීය කොටස් නිකුත් කරයි,

1. නිදහස් කල නොහැකි වරණීය කොටස්
2. නිදහස් කල හැකි වරණීය කොටස්

නිදහස් කල නොහැකි වරණීය කොටස් ප්‍රාග්ධනයේ පිරිවැය

මෙම ගණනය කිරීම ඉහත සාකච්ඡා කල ලාභාංශ අයත්තේන්තු කිරීමේ ආකෘතියට සමාන වේ. එම නිසා සමීකරණය වනුයේ,

$$r_p = \frac{d}{p_0}$$

d = වරණීය කොටසක වාර්ෂික ලාභාංශ

p_0 = වරණීය කොටසක වර්තමාන වෙළඳපොළ වටිනාකම (ලාභාංශ රහිත මිල)

r_p = වරණීය කොටස් ප්‍රාග්ධන පිරිවැය

නිදහස් කල හැකි වරණීය කොටස් ප්‍රාග්ධනයේ පිරිවැය

මෙම වරණීය කොටස් නිදහස් කල හැකි බැවින් කොටස් නිදහස් කරන වර්ෂය දක්වා වරණීය කොටස් හිමියාට ලාභාංශ හිමිවෙයි, එසේම කොටසක නිදහස් කරන වටිනාකම අවසානයේ ඔහුට ලැබෙයි, එබැවින් අභ්‍යන්තර ප්‍රතිලාභ අනුපාතය (IRR) භාවිතයෙන් නිදහස් කල හැකි වරණීය කොටස් වල පිරිවැය ගණනය කරයි.

ණය ප්‍රාග්ධනයේ පිරිවැය.

ණය ප්‍රාග්ධන සැපයුම්කරුවන් අපේක්ෂා කරන ප්‍රතිලාභ අනුපාතය ණය ප්‍රාග්ධන පිරිවැයයි, මෙය පහත දෙයාකාරයට විශ්ලේෂණය කල හැක,

1. වෙළඳපොළ වටිනාකමක් නොමැති ණය ප්‍රාග්ධන පිරිවැය ගණනය කිරීමේ සමීකරණය වන්නේ,

$$r_d = k(1 - t)$$

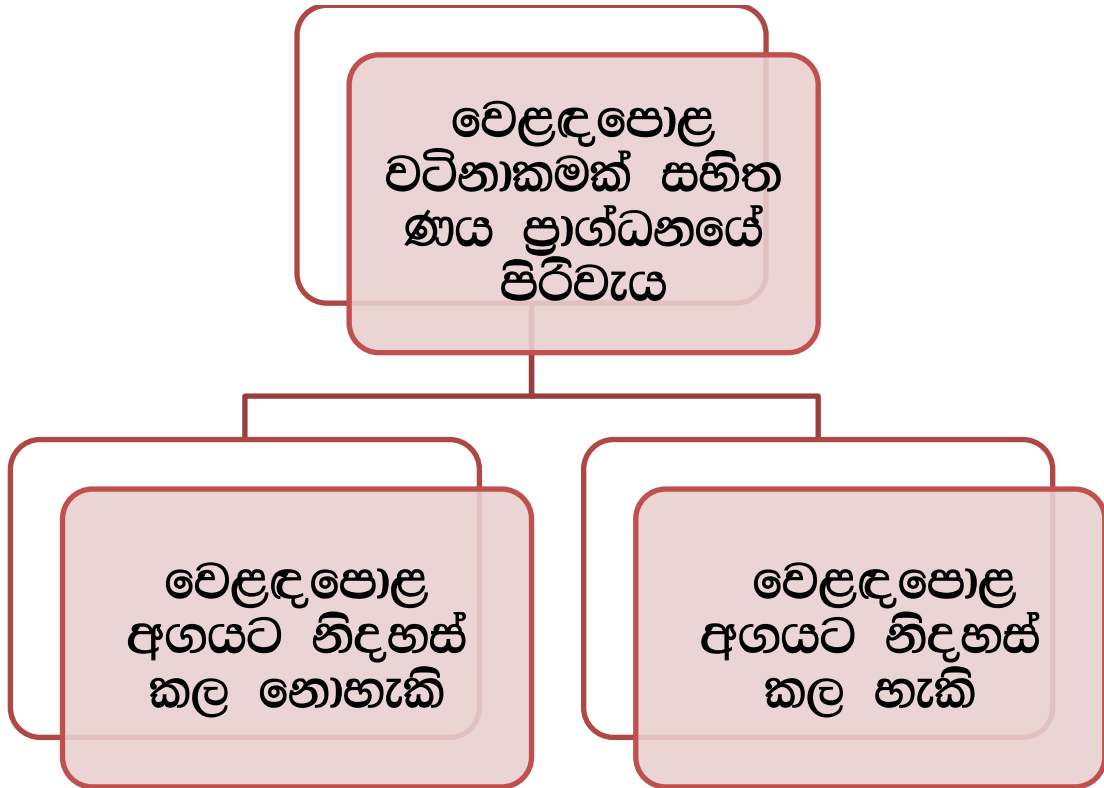
එනම්,

r_d = ණය ප්‍රාග්ධන පිරිවැය

K = වාර්ෂික පොලී අනුපාතය

t = සංස්ථාපිත බදු අනුපාතය

2. වෙළඳපොළ වටිනාකමක් සහිත ණය ප්‍රාග්ධනයේ පිරිවැය

ගණනය කරනුයේ,

$$r_d = \frac{k(1-t)}{p_0}$$

r_d = ණය ප්‍රාග්ධන පිරිවැය

K = වාර්ෂික පොලී අනුපාතය

t = සංස්ථාපිත බදු අනුපාතය

p_0 = ණයකරයක වෙළඳපොළ වටිනාකම

IRR භාවිතයෙන් ගණනය කිරීම සිදුකරයි

1. සමාගම ණය ප්‍රාග්ධන පිරිවැය නිශ්චය කරයි නම්,

මුදල් ගලායාම් වන්නේ,

1 පොලී ගෙවීම

2 ණයකර නිදහස් කිරීමේ වටිනාකම

මුදල් ගලායාම් වන්නේ,

1 ණයකර නිකුතුවෙන් ලද මුදල්

2. ආයෝජකයා විසින් ණය ප්‍රාග්ධන පිරිවැය ගණනය කරයි නම්

මුදල් ගලායාම් වන්නේ,

1 ණයකරය මිලට ගත් වටිනාකම

මුදල් ගලායාම් වන්නේ,

1 පොලී ලැබීම

2 ණයකරය නිදහස් කිරීමේ වටිනාකම

බ.සා.ප්‍රා.පී - මෙය ස්කන්ධ ප්‍රාග්ධන පිරිවැයේ හා ණය ප්‍රාග්ධන පිරිවැයේ සංයෝගයකි. යම් ව්‍යාපෘතියක් ස්කන්ධ ප්‍රාග්ධනය, ණය ප්‍රාග්ධන හෝ මෙම දෙයාකාරයෙන්ම අරමුදල් සපයා ගනී. එබැවින් බ.සා.ප්‍රා.පී වන්නේ අරමුදල් සම්පාදනය කරගත් මුලාශ්‍ර වල සාමාන්‍ය පිරිවැයයි. මෙහිදී එක් එක් මුලාශ්‍ර වල වටිනාකම මුළු ප්‍රාග්ධන මුලාශ්‍ර වල එකතුවෙන් බර තබනු ලැබේ.

බ.සා.ප්‍රා.පී පහත පරිදි ගණනය කල හැක

$$WACC = \left(r_e * \frac{E}{E+P+D} \right) + \left(r_p * \frac{P}{E+P+D} \right) + \left(r_d * \frac{D}{E+P+D} \right)$$

බ.සා.ප්‍රා.පී බර තැබිය හැකි ක්‍රම

- **පොත් අගය මත** - මෙහිදී සියලුම ප්‍රාග්ධන මුලාශ්‍ර වල පොත්වල සඳහන් අගය සැලකිල්ලට ගනු ලැබේ.
- **වෙළඳපොළ අගය මත** - රඳවා ගත් ලාභ හැරුණු විට අනෙකුත් සියලුම ප්‍රාග්ධන මුලාශ්‍ර වල වෙළඳපොළ වටිනාකම සැලකිල්ලට ගනී. රඳවා ගත් ලාභ ගණනය කිරීම් වලදී සැලකිල්ලට නොගනී.

බ.සා.ප්‍රා.පී ගණනයේදී භාවිතා වන උපකල්පන

1. ඒකකයේ ප්‍රාග්ධන ව්‍යුහය නොවෙනස්ව පවතින බව.
2. නව ආයෝජන වල අවදානම් ආකෘතිය පවතින ආයෝජන වලට සමාන බව.

මාතෘකාව යටතේ ප්‍රශ්න හා පිළිතුරු

Q1. පහත තොරතුරු JT Company PLC (JT) හි 2015 දෙසැම්බර් 31 දිනට අදාලව වේ.

- JT හි නිකුත් කල කොටස් ප්‍රාග්ධනයේ වටිනාකම රු. මිලියන 500 ක්වන අතර එය සාමාන්‍ය කොටස් 1,000,000 න් සමන්විත වේ. JT කොටස් වෙළඳපොළේ ලියාපදිංචි කල සමාගමක් වන අතර එහි කොටසක වර්තමාන වෙළඳපොළ අගය රු.250කි. ප්‍රචරිත වර්ෂය සඳහා ගෙවූ ලාභාංශය කොටසකට රු.40ක් වන අතර එය 5% බැගින් වාර්ෂික වර්ධනයක් වන බවට අපේක්ෂා කරයි.
- JT හි රඳවාගත් ලාභවල වටිනාකම රු මිලියන 100කි
- JT හි නිදහස් කල නොහැකි වරණීය කොටස් වල වටිනාකම රු. මිලියන 150කි. මෙය වරණීය කොටස් 500,000 කින් සමන්විත වන අතර කොටසක වාර්ෂික ලාභාංශය රු. 25කි. වරණීය කොටසක අවසාන ගණුදෙණු වූ වටිනාකම රු.250කි.
- JT හි නිදහස් කල නොහැකි ලියාපදිංචි නොකල දිගුකාලීන ණය ප්‍රාග්ධනයේ වටිනාකම රු. මිලියන 150ක් වන අතර වාර්ෂික පොලී අනුපාතය 17% කි සමාගම වාර්ෂික ලාභ මත 28% ආදායම් බදු ගෙවනු ලබයි,

- පහත දෑ ගණනය කරන්න
 - (i) සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනයේ පිරිවැය.
 - (ii) වරණීය කොටස් ප්‍රාග්ධනයේ පිරිවැය,
 - (iii) ණය ප්‍රාග්ධනයේ පිරිවැය.
 - (iv) බර තැබූ සාමාන්‍ය ප්‍රාග්ධන පිරිවැය වෙළඳපොළ වටිනාකම
- ආයෝජන ඇගයීමේදී වට්ටම් සාධකය ලෙස බ.සා.ප්‍රා.පී භාවිතා කිරීමේදී සිදුකරනු ලබන උපකල්පන 2ක් සඳහන් කරන්න.

විසඳුම

(i) **සාමාන්‍ය ප්‍රාග්ධන පිරිවැය (එනම් re)**

$$\begin{aligned} \text{කොටසක ලාභාංශය } \text{රු.40/} &= & (d_0 = \text{රු.40/}) \\ \text{කොටසක වෙළඳපොල වටිනාකම } \text{රු.250/} &= & (P_0 = \text{රු.250/}) \\ \text{වර්ධන අනුපාතය වර්ෂිකව } 5\% & & (g = 5\%) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ඒ අනුව} \\ d_1 &= d_0 + g \\ &= 40 + 5\% \\ r_e &= d_1 / p_0 + g \\ &= (40 + 5\%) / 250 + 5\% \\ &= 16.8\% + 5\% \\ &= \underline{21.8\%} \end{aligned}$$

(ii) **වරණීය කොටස් ප්‍රාග්ධනයේ පිරිවැය**

මෙම වරණීය කොටස් නිදහස් කල නොහැකි වරණීය කොටස් වේ. එමනිසා සමීකරණය වන්නේ, $rp = d/p_0$

$$\text{ඒ අනුව } d = \text{Rs}25/00, \quad p_0 = \text{Rs}250/00$$

$$\begin{aligned} R_p &= 25/250 \\ &= \underline{10\%} \end{aligned}$$

(iii) **ණය ප්‍රාග්ධන පිරිවැය**

මෙම ණය ප්‍රාග්ධනය නිදහස් කල නොහැකි වෙළඳපොල අගයක් නොමැති ප්‍රාග්ධනයකි.

$$\begin{aligned} \text{එබැවින් සමීකරණය වන්නේ, } rd &= k(1-t) \\ 17\% (1 - 28\%) &= \underline{12.24\%} \quad (t=28\%, \text{පොලී අනුපාතය} = 17\%) \end{aligned}$$

(iv) **බ.සා.ප්‍රා.පි**

	වෙළඳපොළ අගය (මිලියන)	බර තැබීම	ප්‍රාග්ධන පිරිවැය	බ.සා.ප්‍රා.ප
සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය 1,000,000 * 250 =	250	48%	21.8%	10.46%
වරණීය කොටස් ප්‍රාග්ධනය 500,000 * 250 =	125	24%	10%	2.40%
ණය ප්‍රාග්ධනය =	150	28%	12.24%	3.42%
	<hr/> 525	<hr/> 100	<hr/>	<hr/> 16.28%

$$\text{බ.සා.ප්‍රා.පි} = 16.28\%$$

(b) උපකල්පන

1. ඒකකයේ ප්‍රාග්ධන ව්‍යුහය නොවෙනස්ව පවතින බව
2. ඕනෑම නව ආයෝජනයක අවදානම් පැතිකඩ පවතින ආයෝජන වලට සමාන බව

Q2. Tandy plc. කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළේ ලියාපදිංචි සමාගමක් වන අතර පහත තොරතුරු ලබාදී ඇත.

- (1) Tandy සතු වෙළඳපොළේ කොටසකට රු.25/= බැගින් ගණුදෙනු වන සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රමාණය මිලියන 100කි. ලාභාංශ ගෙවීම කොටසකට රු.1.60කි.
- (2) නාමික අගය රු.100 බැගින් වූ සමාගම සතුව ඇති කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළේ ලියාපදිංචි කල ණයකර මිලියන 5කි. මෙම ණයකර වර්ෂ 3 කින් නිදහස් කල යුතු අතර වාර්ෂික පොලී අනුපාතය 15%කි. මෙම ණයකරයක වර්තමාන වෙළඳපොළ වටිනාකම රු.95කි.
- (3) ලාභ මත වාර්ෂික ආදායම් බදු අනුපාතය 28%කි.

පහත දෑ ගණනය කරන්න

- (a) සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධන පිරිවැය
- (b) ණයකර ප්‍රාග්ධන පිරිවැය
- (c) බරතැබු සාමාන්‍ය ප්‍රාග්ධන පිරිවැය (බ.සා.ප්‍රා.පි) වෙළඳපොළ වටිනාකම යොදාගනිමින්

විසඳුම

(a) සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධන පිරිවැය (එනම් re)

$$\text{කොටසක ලාභාංශය } \text{රු.1.60}/= \quad (d_0 = \text{රු.1.60}/=)$$

$$\text{කොටසක වෙළඳපොළ වටිනාකම } \text{රු.25}/= \quad (P_0 = \text{රු.25}/=)$$

ඒ අනුව

$$re = \frac{d_0}{P_0}$$

$$= \frac{1.60}{25}$$

$$= 0.064$$

$$= \underline{6.4\%}$$

(b) ණයකර ප්‍රාග්ධනයේ පිරිවැය(සමාගම් ප්‍රවේශය)

වර්ෂය	විස්තරය	මුදල් ප්‍රවාහය	ව.සා 8%	වටිටම් කල මුදල් ප්‍රවාහය	ව.සා 6%	වටිටම් කල මුදල් ප්‍රවාහය
1	ණයකර නිකුතුව	95	1	95	1	95
1-3	පොලී ගෙවීම	(10.8)	2.575	(27.81)	2.671	(28.84)
3	3 වර්ෂයේ නිදහස් කිරීම	(100)	0.793	(79.3)	0.839	(83.9)
				(12.11)		(17.74)

$$\text{ණයකරයක වාර්ෂික පොලිය} = \text{රු.100} * 15\% (1 - 28\%)$$

$$= \text{රු.10.8}$$

$$\begin{aligned}
 \text{IRR} &= 8\% - \frac{(-12.11)}{5.64} * 2\% \\
 &= 8\% - \frac{-12.11}{5.64} * 2\% \\
 &= 12.29\%
 \end{aligned}$$

(ආයෝජක ප්‍රවේශය)

වර්ෂය	විස්තරය	මුදල් ප්‍රවාහය රු	ව.කා 8%	වට්ටම් කල මුදල් ප්‍රවාහය රු	ව.කා 6%	වට්ටම් කල මුදල් ප්‍රවාහය රු
1	ණයකර මිලට ගැනීම	(95)	1	(95)	1	(95)
1-3	පොළී ලැබීම්	10.8	2.575	27.81	2.671	28.84
3	3 වර්ෂය අවසානයේ නිදහස් කිරීම	100	0.793	79.3	0.839	83.9
				12.11		17.74

$$\begin{aligned}
 \text{IRR} &= 8\% - \frac{12.11}{12.11-17.74} * 2\% \\
 &= 8\% - \frac{12.11}{-5.64} * 2\% \\
 &= 12.29\%
 \end{aligned}$$

(C) බරතැබූ සාමාන්‍ය ප්‍රාග්ධන පිරිවැය (බ.කා.ප්‍රා.පි) වෙළඳපොල අගයට

	වෙළඳපොල අගය මිලියන	බර තැබීම	ප්‍රාග්ධන පිරිවැය	බ.කා.ප්‍රා.පි
සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය				
100,000,000 * 25 =	2500	84%	6.4%	5.37%
ණයකර මිලියන 5 * 95 =	<u>475</u>	<u>16%</u>	<u>12.29%</u>	<u>1.96%</u>
	2975	100		7.33%

බ.කා.ප්‍රා.පි = 7.33%

Q3

ව්‍යාපෘතියක ආයෝජනය සඳහා සමාගමක් රු. මිලියන 100ක ණය ප්‍රාග්ධනයක් සම්පාදනය කිරීමට කටයුතු කරයි. ඒ සඳහා බැංකුව විසින් වාර්ෂිකව 15% පොළියට ණයක් අනුමත කර ඇති අතර සමාගම වාර්ෂිකව 13% බැගින් පොළී ගෙවන රු.100ක නිදහස් කල නොහැකි ණයකර නිකුත් කර ඇත. ණයකරයක වෙළඳපොල වටිනාකම රු.95කි (බදු නොසලකා හරින්න)

බැංකු ණය හා ණයකර වල ණය පිරිවැය ගණනය කරන්න. වඩා ලාභදායී වන්නේ කුමක්ද?

විසඳුම

බැංකු ණයේ ණය පිරිවැය බදු නොමැතිව 15%කි. (බදු නොසලකා හරින ලදී)
ණයකරයක පිරිවැය වන්නේ $13/95 * 100 = 13.68%$ (සමීකරණය වන්නේ $re = k/po$ එනම්
 $k=13, po=Rs 95/=$)
ණයකර නිකුතුව අඩුපිරිවැය දරන බැවින් වඩා ලාභදායී වේ.

Q4

දිගුකාලීන මූල්‍ය සම්පාදනයේදී සැලකිල්ලට ගත යුතු සාධක කවරේද?

විසඳුම

1. මූල්‍ය අවදානම
2. නෛතික සීමාවන්
3. අයිතිය ගිලිහී යාම
4. ප්‍රාග්ධන සම්පාදනය කිරීමේ පිරිවැය

Q5

PT සමාගම රු.මිලියන 200ක ආයෝජනයක් සලකා බලන අතර කොටසකට රු.30 ලාභාංශයක් ගෙවීමට අපේක්ෂා කරයි. ලාභාංශය වාර්ෂිකව 15% බැගින් වර්ධනය වේ. PT හි කොටසක වර්තමාන වෙළඳපොල වටිනාකම රු.600ක් වන අතර 31/12/2015 දින සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන්ගේ අරමුදල් පහත පරිදි වේ.

ප්‍රකාශිත ප්‍රාග්ධනය සාමාන්‍ය කොටස් 1,000,000	රු මිලියන 500
රඳවාගත් ලාභ	රු මිලියන 100
සාමාන්‍ය කොටස් හිමියන්ගේ අරමුදල	රු මිලියන 600

වර්ෂ 5ක බැංකු ණයක් වාර්ෂිකව 15% පොලියට ලබාගත හැක.(බදු නොසලකා හරින්න)

සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධන පිරිවැය හා බැංකු ණය පිරිවැය, බ.සා.ප්‍ර.ප වෙළඳපොල අගයට හා පොත් අගයට ගණනය කරන්න.

විසඳුම

සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනයේ පිරිවැය (එනම් re)
 කොටසක ලාභාංශය රු30/= (do= රු 30/=)
 කොටසක වෙළඳපොල අගය රු 600/= (Po= රු 600/=)
 වර්ධන අනුපාතය වාර්ෂිකව 15% (g= 15%)

$$\begin{aligned}
 & \text{ඒ අනුව} \\
 d1 &= do + g \\
 &= 30 + 15\% \\
 re &= d1 / po + g \\
 &= (30 + 15\%) / 600 + 15\% \\
 &= 5.75\% + 15\% \\
 &= \underline{20.75\%}
 \end{aligned}$$

බැංකු ණය පිරිවැය

බැංකු ණය පිරිවැය 15% ($rd=k(1-t)$ එනම් t බදු(නොසලකයි), k පොලී අනුපාතය 15%)

බ.කා.ප්‍රා.ප, වෙළඳපොල වටිනාකම

	වෙළඳපොල අගය මිලියන	බර තැබීම	ප්‍රාග්ධන පිරිවැය	බ.කා.ප්‍රා.පි
සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය				
$1,000,000 * 600 =$	600	75%	20.75%	15.56%
බැංකුණය	<u>200</u>	<u>25%</u>	15%	<u>3.75%</u>
	800	100		19.31%

බ.කා.ප්‍රා.පි = 19.31%

කෙටසක වෙළඳපොල අගය රු. 600 තුළ රඳවාගත් ලාභ වල වටිනාකම අන්තර්ගත වේ. එම නිසා රඳවාගත් ලාභ රු. මිලියන 100 නොසලකා හැරිය යුතුවේ. වෙළඳපොළ වටිනාකම ප්‍රාග්ධන පිරිවැය ගණනයේදී රඳවාගත් ලාභ සැලකිල්ලට නොගත යුතුය.

බ.කා.ප්‍රා.පි පොත් අගයට

	වෙළඳපොල අගය මිලියන	බර තැබීම	ප්‍රාග්ධන පිරිවැය	බ.කා.ප්‍රා.පි
සාමාන්‍ය කොටස් ප්‍රාග්ධනය				
$1,000,000 * 500 =$	500	63%	20.75%	13.07%
රඳවාගත් ලාභ	100	12%	20.75%	2.49%
බැංකුණය	<u>200</u>	<u>25%</u>	15%	<u>3.75%</u>
	800	100		19.31%

බ.කා.ප්‍රා.පි = 19.31%

සැලකිය යුතු කරුණු

- ස්කන්ධ පිරිවැයට, ණය පිරිවැයට හා බ.කා.ප්‍රා.පි අදාල සමීකරණය නිවැරදිව ලියා දැක්වන්න. ඉන් පසු ඒ සඳහා සංඛ්‍යා නිවැරදිව ආදේශ කරන්න.
- ගණිතමය ඥානය තුළින් සමීකරණ විසඳිය යුතු අතර, ගණිතමය ඥානය වඩා තහවුරු කර ගත යුතුය.
- ණය පොලී හා ණයකර පොලී ගණනයේදී බදු අනුපාත සැලකිල්ලට ගන්න.
- ස්කන්ධ ප්‍රාග්ධන පිරිවැය ගණනයේදී අදාල සමීකරණය භාවිතයේදී වර්ධන අනුපාතයට කලින් (+) සලකුණ යොදන්න අමතක නොකරන්න.
- ලාභාංශ වර්ධන අනුපාතය ලබාදී ඇති අවස්ථාවක එය ස්කන්ධ ප්‍රාග්ධන පිරිවැය ගණනය කිරීම සඳහා භාවිතා කරන්න.
- සමජාතිය ප්‍රශ්න සෑම විභාගයකම පරීක්ෂා කර ඇති බැවින් පසුගිය ප්‍රශ්න පත්‍ර වලට පිළිතුරු සපයන්න.

- විජ්‍යා ගණිතමය නිරවද්‍යතාවය සඳහා +/- සංකේත නිවැරදිව භාවිතයට සිහි තබාගන්න.
- ප්‍රාග්ධන මූලාශ්‍ර හා ප්‍රාග්ධන පිරිවැය සම්බන්ධයෙන් මනා න්‍යායාත්මක දැනුමක් ලබාගත යුතුය.
- පසුගිය වර්ෂ 5කවත් විභාග ප්‍රශ්න පත්‍ර පුනුක්‍රමයක් සඳහා යොදාගන්න.
- ප්‍රශ්න පත්‍රයේ දී ඇති ගණිතමය වගු භාවිතා කරන්න.

ණයකර ප්‍රාග්ධන පිරිවැය ගණනය කිරීමේදී සැලකිය යුතු කරුණු

- ණයකර නිදහස් කල හැකි විට ණය පිරිවැය ගණනය සඳහා IRR ක්‍රමය භාවිතා කලයුතුය.
- වර්ෂය “0” දී ණයකරයක වටිනාකම එහි වෙළඳපොල අගයයි.
- ණයකරයක නාමික අගය පදනම් කරගෙන එහි පොලී ආදායම හෝ පිරිවැය ගණනය කල යුතුය.
- ණයකරයක් නිදහස් කරන වර්ෂයේදී හි නාමික ලියාපදිංචි වටිනාකම පෙන්විය යුතුය.

